

تنوع فرهنگی و سازمان تجارت جهانی

پوششی مقررات سازمان جهانی تجارت تا موضوع‌های غیرتجاری (هم‌چون مباحث محیط زیست، حقوق بشر و کار و کارگری)، فرهنگ و محصولات فرهنگی نیز در این قلمرو جای می‌گیرد. و حوزه صلاحیت WTO شامل این مباحث نیز هست.

همایش «تنوع فرهنگ، استثنا کردن فرهنگ و سازمان تجارت جهانی» که در تاریخ ۱۵ دی ماه ۱۳۸۰ و محدود به یک سخنرانی در «مرکز بین‌المللی هند» برگزار شد در صدد بود که با طرح موضوع‌هایی که محورهای آن در زیر می‌آید به این مبحث جدید سروسامانی دهد:

● تمامی فرهنگ‌ها ارزش آن را

دیر زمانی از تأسیس سازمان تجارت جهانی و وجود مجموعه‌ای سیاستگذار در دادوستد جهانی نمی‌گذرد و از این نوتر تلاش گروهی از کشورهای عضو این سازمان به وارد کردن بعضی مباحث غیرتجاری و یا دست‌کم زمینه‌هایی است که به طور مستقیم تجاری نیستند. اما در مقابل، کشورهای مطرح‌تری چون هندوستان هم هستند که ضمن ایستادگی در برابر روند پیش‌گفته و فرار از پذیرش طرح مباحث غیرتجاری در صددند که در صورت اجبار به گونه‌ای دیگر نیز عکس‌العمل نشان دهند. برگزاری همایش «تنوع فرهنگی» شاید بر همین اساس و به دلیل طرح این موضوع بوده باشد که در صورت تعمیم چتر

دارند که پشتیبانی شوند.

می‌کنند: AMI (یا موافقت‌نامه چند جانبه

سرمایه‌گذاری) دشمن است (AMI L'

"C'est Lennemi")

● در همین راستا کشورهای

بسیاری - ۳۰ الی ۴۰ کشور - همانند کانادا و

فرانسه از همان ابتدا با تشکیل بیش از ۲۰۰

مرکز فرهنگی در ۴۰ کشور شبکه‌ای

مرتبط با هم ساخته و با دست‌یازی به

مبحث TRIPS** در مذاکرات WTO در

صدد دور نگاه داشتن خود از تهاجم

فرهنگ خارجی و اگر نه کسب سهمیه

برای ترویج فرهنگ خودی هستند.

حرف این شبکه همانا بیان این نکته توسط

سازمان‌های غیردولتی (NGO) است که

نباید اجازه داد وزیران تجارت کشورها

تصمیماتی بگیرند که مستقیم یا

غلبه مستقیم بر چگونگی گسترش

فرهنگ‌ها اثر بگذارد.

● در مذاکرات مطرح در سازمان

تجارت جهانی بایستی همگان شرکت

کنند تا در تصمیم‌گیری‌ها و توافقات آن

دخیل باشند.

● فرهنگ حامل ارزش‌ها و از آن

جا هویت‌ها است.

● بایستی در این سازمان درباره

فرهنگ و کالاهای فرهنگی نیز مذاکره

شود که همگان آن را دارند و متعلق به همه

است.

● آمارها نشان می‌دهد که

فیلم‌های آمریکایی نمایش داده شده در

اقصا نقاط دنیا چه قدر زیاد است. [عرضه

آمار مربوط]. بر همین پایه اتحادیه اروپا

برای حمایت از صنعت فیلم (و از آن جا

فرهنگ خود) پارانه می‌پردازد، بنابراین

بی‌ارتباط نیست که در خصوص (این

کالای فرهنگی و یا هر کالای فرهنگی

دیگر) سقف و سهمیه‌ای قرار داد.*

● در بیان ناخشنودی بسیاری از

کشورها هم‌چون فرانسه از توافقاتی دور

اوروگونه و دیگر توافقاتی WTO آن‌که

در فرانسه (Multilateral Agreement on

Investment) MAI را این‌گونه توصیف

* اعمال سهمیه در صادرات محصولات کشاورزی،

نساجی و... از آخرین موارد چالش بین کشورهای جهان

سوم برای حذف سهمیه‌ها و یا گرفتن سهمیه بیشتر است

که در اجلاس دوحه نیز به جایی نرسید. بنابراین در

صورت پذیرش فرمول سهمیه‌بندی در صادرات

محصولاتی این چنین چه بسا که بتوان آن را به هر

محصول دیگر و از آن جمله کالاهای فرهنگی گسترش

داد.

تنوع فرهنگی و سازمان تجارت جهانی

پدیده شده اما هرگز در مباحث مربوط به جهانی شدن جایگاه درخوری نیافته‌اند. (براین اساس میراث چند ساله ملل در گونه‌ای خاص از معماری و یا پخت یک خوردنی چگونه در مقابل استفاده بی‌اجازه دیگران محفوظ می‌ماند).

● اگر سازمان تجارت جهانی محل وضع قوانین حاکم بر دادوستد بین‌الملل است لازم است در مباحث آن جایگاه درخوری نیز برای تأثیر و تأثر فرهنگ‌ها در نظر گرفت.

عبدالعلی مکتبی فرد**

● به هر روی عده‌ای به دنبال بخش‌های فرهنگی (صنعت فیلم، موزیک و...) از یکدیگر و بررسی چگونگی یکایک آن‌ها هستند و مایلند در WTO با حضور نمایندگان فرهنگی چنین مباحثی مطرح شود.

● اگر پیشینه هر تولیدکننده کالا و نامگذاری نخست وی حقی شناخت شده در مذاکرات WTO است پس چه بر سر موضوع آزادی بیان خواهد آمد؟*

● جهانی شدن در هر حال پدیده‌ای ظهور یافته است. و موجب تغییر در فرهنگ‌ها و ناپستی آن‌ها می‌شود.

● معماری، آشپزی و... جهانی از فرهنگ ملل است که دستخوش این

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پرتال جامع علوم انسانی

● حمایت از اسامی و علائم تجاری و سستی محصولات (Trade Mark) از مباحث مذاکرات بخش TRIP سازمان تجارت جهانی است بدین معنی که از این پس صرف استفاده نخست یک تولیدکننده از یک نام و یا انگ تجاری حق و حقوقی برای وی ایجاد می‌کند و استفاده دیگر تولیدکنندگان از آن‌ها مستلزم گرفتن اجازه و گرنه موقوف است. ● کارشناس سفارت جمهوری اسلامی ایران - دهلی نو.